Prof. mr G.A.I. Schuijt*

De rechter en de verborgen camera: recente en eerdere rechtspraak

Een met verborgen camera gemaakte reportage van de EO in enkele abortusklinieken mocht van de president van de rechtbank in kort geding niet worden uitgezonden. In dezelfde week in maart van dit jaar bezocht een reportageteam van de TROS het fameuze restaurant Le Garage van Joop Braakhekke. Zij filmden met verborgen camera hoe een Turks gezin werd teruggewezen, terwijl een Nederlands gezin even later wel terecht kon. Braakhekke kondigde aan een procedure tegen de TROS te zullen aanspannen. De discussie over het gebruik van verborgen camera's in de journalistiek laaide weer eens op.[1]
Naast de vraag of de candid camera – en in het algemeen *undercover*journalistiek – naar maatstaven van journalistieke ethiek geoorloofd is, is er de vraag of het recht zich erover uitspreekt.[2]
Naast enkele bepalingen in het Wetboek van Strafrecht is er slechts in beperkte mate civielrechtelijke jurisprudentie. Uit een en ander valt wellicht toch een algemene regel af te leiden.

Strafrecht

De wetgever heeft in 1971 resp. 1992[3] een aantal bepalingen in het Wetboek van Strafrecht ingevoegd ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer. Na de traditionele delicten van huis- en lokaalvredebreuk volgen in artikel 139*a* tot 139*g* bepalingen die strafbaar stellen het afluisteren van gesprekken met een technisch hulpmiddel, het plaatsen van afluisterapparatuur, het 'hacken' van computergegevens, het arglistig binnengekomen zijnde in een woning of besloten lokaal aanwezige personen fotograferen en het openbaarmaken van die arglistig gemaakte opnamen. In het derde boek zijn nog enkele overtredingen te vinden met betrekking tot de schending van de privacy, in het bijzonder het in openbare gelegenheden als winkels, cafés en eetgelegenheden heimelijk fotograferen van aanwezigen.
Al deze delicten hebben echter een beperkte omvang. Zo is het met verborgen microfoon afluisteren van een gesprek niet strafbaar als dat geschiedt door een der deelnemers aan dat gesprek of in opdracht van een der deelnemers (artikel 139*a* lid 1 WvSr). Het heimelijk maken van foto's is alleen maar strafbaar als dat is van personen die aanwezig zijn in een woning of een niet voor het publiek toegankelijk lokaal en het moet gaan om een door list en kunstgreep daartoe geschapen gelegenheid.[4] Bovendien moet de afgebeelde persoon in diens rechtmatig belang kunnen worden geschaad (artikel 139*f* lid 1 WvSr). Aanvankelijk stond in het wetsontwerp niet 'rechtmatig' maar 'redelijk', waarin men de parallel met artikel 21 Auteurswet herkent. Het zonder daartoe bevoegd te zijn openbaar maken van portretten, die *zonder* list of kunstgreep tot stand gekomen zijn, is al strafbaar gesteld in artikel 35 Auteurswet, bijvoorbeeld als het portret niet in opdracht is vervaardigd en een redelijk belang van de geportretteerde zich tegen openbaarmaking verzet. Nu het om met heimelijk gemaakte portretten gaat heeft de wetgever – mede naar aanleiding van kritiek van Gerbrandy[5] – willen aangeven dat het gaat om een belang dat in het kader van de rechtsorde bescherming verdient (en dus niet om de dief die op heterdaad betrapt wordt en door de politie gefotografeerd, al heeft hij ongetwijfeld een 'redelijk' belang).[6]
De overtreding van artikel 441*b* – heimelijke opnamen in een voor het publiek toegankelijke winkel, café of eetgelegenheid – wordt slechts begaan als dat geschiedt met een daartoe aangebracht technisch hulpmiddel, waarmee is aangegeven dat dat middel een zeker permanent karakter moet hebben, zoals video-bewakingsapparatuur.

Onzorgvuldig?

De – beperkte – werking van deze strafbepalingen werd opmerkelijk geïllustreerd in een civiele zaak, te weten een kort geding van het kerkgenootschap Scientology Kerk in Amsterdam tegen de VARA. In het televisieprogramma *De Ombudsman* van 23 okto-

* Prof. mr G.A.I. Schuijt is universitair hoofddocent aan het Instituut voor Informatierecht van de Universiteit van Amsterdam en bijzonder hoogleraar in het pers-, omroep- en telecommunicatierecht aan de Rijksuniversiteit Leiden. Hij is tevens redacteur van dit blad. Tot het schrijven van dit artikel werd hij geïnspireerd – en erbij geholpen – door een werkstuk van vier studenten T. Leemans, Ch. van der Meeren, X. Niehe en S. van Steekelenburg.

1. Zie bijv. Piet Hagen, 'Journalistiek met verborgen camera onthult vaak niets', *NRC Handelsblad* 26 maart 1996.
2. Over dit onderwerp: J.A.W. Knoester, 'De candid camera van Crime Time. De verborgen camera van Crime Time in een juridische zoeklicht', *Ars Aequi* 1994-9, 562-569.
3. Wet van 7 april 1971, Stb. 180; Wet van 23 december 1992, Stb. 1993, 33 (Wet Computercriminaliteit).
4. Telegraaf-fotograaf Peter Zonneveld maakte listiglijk naar binnen geloodst door NRC hoofdredacteur H. Hofland ten huize van Willem Oltmans een foto van daar aanwezige Russische diplomaten, die in gesprek waren met VARA-regisseur Milo Anstad. HR 25 juni 1974, NJ 1974, 455, nt. Van Veen; Noyon-Langemeijer-Remmeling, art. 139*f*, aant. 3.
5. S. Gerbrandy, 'Met list of kunstgreep vervaardigde foto's', *NJB* 1968, 1097-1103.
6. Bedenk, dat Gerbrandy, ver vóór 'Ferdi-E.', van een belangenafweging met betrekking tot het redelijk belang van art. 21 Auteurswet niet wilde weten; H. Pfeffer, *Kort commentaar op de Auteurswet 1912*, 2e druk, geheel herzien en bijgewerkt door S. Gerbrandy, Haarlem: Erven Bohn 1973, blz. 190-195 en mijn noot bij HR 21 januari 1994 (Ferdi E.), *Informatierecht/AMI* 1994/5, 93; zie ook Noyon-Langemeijer-Remming, art. 139*f*, aant. 7.

ber 1980 had de VARA aandacht besteed aan de wijze waarop de Scientology Kerk gegadigden trachtte te interesseren voor de psychotherapeutische methode waarmee zij als kerk mensen in geestelijk nood hulp wilde bieden. Naar aanleiding van publikaties o.a. in de Haagse Post waarin twijfel werd geuit over de integriteit van de Scientology Kerk en gerept werd van exorbitant hoge rekeningen, had de VARA besloten – mede omdat langs de gebruikelijke weg informatie praktisch niet te verkrijgen viel – iemand de rol van belangstellende te laten spelen. Haast precies de casus als in maart 1995 toen de journalist Kamphuis voor de TROS zich als HIV-patiënt aanmeldde bij de kliniek van Essaïdi – waarover straks meer – en de casus van maart 1996 waarin de EO een actrice onder valse voorwendsels enkele abortusklinieken liet bezoeken.
De Scientology Kerk vroeg een verbod van een vervolguitzending op 6 november 1980. De toenmalige president van de rechtbank, mr Borgerhoff Mulder, streepte de strafbepalingen weg. Artikel 139*a* WvSr was niet van toepassing omdat de gesprekken heimelijk waren opgenomen door een deelnemer aan dat gesprek of in opdracht van een deelnemer waren opgenomen. Ook artikel 139*f* betreffende het gebruik van een verborgen camera was niet van toepassing omdat deze strafbepaling uitsluitend het maken van afbeeldingen in een woning of een niet voor het publiek toegankelijke gelegenheid strafbaar stelt. De VARA had niet in een dergelijke gelegenheid of woning gefilmd. Wat betreft artikel 441*b* WvSr over het gebruik van een verborgen camera in een voor het publiek toegankelijke besloten ruimte merkte de president op dat de bepaling een enigszins permanente opstelling van de camera veronderstelt.
Zou het dan niet in elk geval in strijd zijn met de zorgvuldigheidsnorm, wat de VARA had gedaan? Daarvan zei de president: Hoewel de methoden als door de VARA gebezigd de grens van het toelaatbare tamelijk snel kunnen doen bereiken, zijn wij van oordeel dat in het onderhavige geval daarvan nog niet kan worden gesproken, gelet op wat in de uitzending naar voren is gekomen. De bewuste opnamen waren gemaakt van besprekingen met een zakelijk-informatief karakter, terwijl voorts medewerkers van de Scientology Kerk tijdens de opnamen geen mededelingen hadden gedaan, ten aanzien waarvan het hun kennelijke bedoeling was dat hieraan geen algemene ruchtbaarheid zou worden gegeven. Het programma had duidelijk een uitsluitend informatief en waarschuwend karakter, waarin feiten naar voren zijn gekomen waarvan in zijn algemeenheid de feiten niet werden betwist en waarvan de publikatie het algemeen belang diende.[7]

De wethouder in Bergen op Zoom
De undercoverjournalistiek en het werken met verborgen camera van Veronica en Nieuwe Revu in hun zogenaamde 'onthulling' over een wethouder in Bergen op Zoom werden door het Hof Amsterdam op zichzelf niet beoordeeld en dus niet veroordeeld, maar het Hof hield er wel degelijk rekening mee. De gevolgde journalistieke methode was een factor die de hoogte van de immateriële schade mede bepaalde. De beschuldiging aan het adres van de wethouder, dat hij vatbaar zou zijn voor smeergelden, was onjuist en kon niet worden afgeleid uit de heimelijk gemaakte beeld- en geluidsopnamen. Maar dat de beschuldiging bovendien gebaseerd was op materiaal dat onder valse voorwendselen en met verborgen camera was verkregen maakte haar des te grievender.[8] Anders gezegd: er was een valstrik gezet zonder dat hij ooit aanleiding tot enige verdenking had gegeven.

Corrupte gevangenisbewaker
Tot tweemaal toe heeft het Hof Amsterdam zich moeten buigen over de zaak B., een corrupte gevangenisbewaarder, die in een hotel in Sassenheim aan een voortvluchtige delinquent een wapen leverde. Het TROS-programma Deadline registreerde dat met verborgen camera en microfoon. Tijdens de opnamen repte B. ook nog over andere wapenleveringen, over het in bezit hebben en leveren van drugs en zijn bereidheid mee te werken aan een transactie met gestolen schilderijen. Het Hof vernietigde in 1992 het kort geding vonnis, waarin de president de uitzending niet onrechtmatig had bevonden.[9] Het Hof noemde het werken met verborgen camera en microfoon niet alleen opzienbarend, maar ook zeer bedenkelijk, mede in aanmerking genomen dat de betrokkene onvoldoende onherkenbaar was gemaakt. Ook de nodeloos grievende woordkeus ('tot op het bot corrupt' en 'tot aan zijn nek in de misdaad') maakte het programma onzorgvuldig. De belangrijkste overweging van het Hof was evenwel dat de TROS ongetwijfeld een misstand had willen onthullen, maar dat daarmee het middel nog niet geheiligd is. Om gehoor te vinden bij de justitiële autoriteiten en om het Nederlandse volk te overtuigen van het feit dat er corrupte bewakers zijn, was niet nodig dat de identiteit van B. op de televisie en in het weekblad Aktueel werd onthuld.
Ook in de bodemprocedure stelde de rechtbank B. in het ongelijk en vernietigde het Hof het vonnis.[10] Ook hier stelt het Hof voorop dat de TROS het recht heeft misstanden aan de kaak te stellen. Wel dient zij de in het maatschappelijk verkeer vereiste zorgvuldigheid jegens een ander, in casu B., in acht te nemen. Het Hof vindt daarbij van belang dat de ontvluchte delinquent met medeweten van de TROS erg had ingepraat op B. en hem tot bravourachtige uitspraken had verleid. Daar komt bij dat door de presentatie van de gegevens B. voor velen herkenbaar is geweest: zijn gelaat was grotendeels afgeblokt, doch overigens herkenbaar; het nummerbord van zijn auto was afgedekt, maar de auto was overigens herkenbaar; hij werd aangeduid met de voornaam en het initiaal van de achternaam; zijn functie werd vermeld en zijn stem was niet vervormd. Ondanks het op zichzelf gerechtvaardigde doel had de TROS volgens het Hof niet de vereiste zorgvuldigheid betracht en een ongeoorloofde inbreuk gemaakt op de persoonlijke levenssfeer van B.

7. Pres. Rb. Amsterdam 6 november 1980, NJ 1981, 502.
8. Hof Amsterdam 13 september 1990, NJ 1991, 334; zie ook: G.A.I. Schuijt, 'Hardhandige rechtzetting: Stuart vs Nieuwe Revu en Veronica', *Mediaforum* 1991-1, 7-10.
9. Hof Amsterdam 18 juni 1992, *Mediaforum* 1992-9, B67-B68.
10. Hof Amsterdam 2 februari 1995, NJ 1996, 205, ook elders in dit nummer.

Intermezzo

Alvorens de twee meest recente zaken te bespreken, ga ik na of deze rechtspraak ons wijzer maakt. Ik denk het wel. In het algemeen kan gezegd worden dat het gebruik met verborgen camera en microfoon opmerkelijk, zo niet bedenkelijk worden geacht, maar niet zonder meer onrechtmatig. De president van de Rechtbank Amsterdam gaf in de zaak van de Scientology Kerk tegen de VARA aan dat voor de beoordeling van deze journalistieke methode van belang is dat het gaat om een uitzending die het maatschappelijke belang diende, zakelijk-informatief was en de privacy van betrokkenen niet schond in die zin dat er geen uitspraken waren uitgezonden die niet voor buitenstaanders bedoeld konden zijn. Een belangrijke overweging was voorts dat de VARA tot de gebruikte methode was overgegaan omdat langs andere weg informatie niet of nauwelijks te verkrijgen was. Anders dan bij de Scientology Kerk, waar de VARA op onderzoek was uitgegaan naar aanleiding van andere aanwijzigingen dat er iets mis was, hadden Nieuwe Revu en Veronica de wethouder in Bergen op Zoom zo maar uitgezocht zonder dat hij ooit enige aanleiding had gegeven ervan verdacht te kunnen worden steekpenningen te hebben aangenomen of zelfs maar daar gevoelig voor te zijn. In die zaak laat het Hof dat zwaar wegen: er is een valstrik gezet. In de zaak B. tenslotte zegt het Hof niet zozeer dat de gebruikte methode onrechtmatig is als wel dat de privacy van B. is geschonden omdat hij zonder noodzaak daartoe onvoldoende onherkenbaar is gemaakt.
Samenvattend zou men kunnen stellen dat het gebruik van verborgen camera en microfoon niet ongeoorloofd is indien het middel wordt gebruikt bij gebrek aan beter, als het gaat om een maatschappelijk relevante zaak, waarvoor men uit andere hoofde aanwijzingen heeft, en een onnodige inbreuk op de persoonlijke levenssfeer wordt vermeden.
Men kan het ook anders zeggen: er zijn weinig harde uitspraken in de rechtspraak te vinden, dat het werken met verborgen camera onder alle omstandigheden ongeoorloofd is. Dat schreef ik in het Nederlands Juristenblad in dezelfde week als waarin de fungerend president van de Amsterdamse rechtbank mr R. Orobio de Castro de EO verbood met verborgen camera gemaakte opnamen uit te zenden.[11] Ik had onder meer een uitspraak van diezelfde mr Orobio de Castro aangehaald van nog geen jaar geleden, waarin hij moest oordelen over het gebruik van een verborgen camera in een kliniek voor HIV-patiënten. Toen had hij, anders dan bij de EO, de uitzending niet verboden. Reden om die twee uitspraken van dezelfde president naast elkaar te leggen en te toetsen aan de hiervoor door mij uit de rechtspraak afgeleide criteria voor het al dan niet onrechtmatig gebruik van een verborgen camera.

In de kliniek

Voor het programma *Deadline* van de TROS meldde de journalist Kamphuis zich als patiënt aan in de kliniek van Mohammed Habib Essaïdi in Eindhoven. De journalist gaf voor drager van het HIV-virus te zijn zonder zijn ware identiteit en bedoelingen kenbaar te maken en had een intake-gesprek met Essaïdi. Van dit gesprek maakte Kamphuis beeld- en geluidsopnamen met verborgen apparatuur. Een maand later onderging Kamphuis een behandeling in de kliniek en ook daarvan maakte hij beeld- en geluidsopnamen. De EO liet beeld- en geluidsopnamen maken in enkele abortusklinieken. Een vrouw gaf voor een abortus te wensen, had een intake-gesprek, waarin zij als reden voor de abortus opgaf op wintersport te willen, en liet dat alles met verborgen apparatuur registreren door 'haar vriend', een cameraman. De EO wilde met de uitzending op zijn minst aantonen dat de wettelijk voorgeschreven bedenktijd niet in acht was genomen toen de kliniek besloot de vrouw te behandelen.
In de zaak-Essaïdi liet de fungerend rechtbankpresident zwaar wegen dat de kliniek van Essaïdi zowel maatschappelijk als medisch sterk in de belangstelling stond. Het door Essaïdi ontwikkelde projekt heeft een zeer ambitieus karakter, waarbij Essaïdi niet alleen een methode presenteert die HIV-patiënten geneest, maar hij ook daadwerkelijk mensen tegen betaling behandelt volgens de door hem gepropageerde methode. Essaïdi heeft zich met dit alles zozeer in de publieke belangstelling geplaatst door een methode van zo ver gaande strekking aan aidspatiënten aan te bieden en op hen toe te passen, dat zijn belang om zich tegen de uitzending te verzetten naar het oordeel van de rechter werd overtroffen door het belang van de TROS bij publikatie, gebruik makend van het recht van vrije meningsuiting.
Over het gebruik van de verborgen camera en geluidsapparatuur merkte de fungerend president in zijn vonnis op dat het niet kon worden aangemerkt als een benadering met open vizier, maar hij liet in het midden of deze wijze van journalistiek, gelet op beginselen van fair play, als onrechtmatig viel aan te merken. In de gegeven omstandigheden rechtvaardigde het in elk geval niet een zo ver gaande maatregel als een uitzendverbod. Dit vonnis werd in hoger beroep door het Hof Amsterdam bevestigd.[12] Het Hof weegt nog in het bijzonder mee, dat aan Essaïdi is aangeboden dat hij op de bewuste opnamen onherkenbaar zou worden gemaakt en dat Essaïdi dat aanbod heeft afgeslagen, zoals hij ook een aanbod tot een weerwoord heeft afgeslagen.
Ook in de EO-zaak noemt mr Orobio de Castro een uitzendverbod, gelet op het aan de EO toekomende recht op vrijheid van meningsuiting, een vergaande maatregel. Maar hier laat hij de privacy van vrouwen die tot een abortus willen overgaan zwaarder wegen. Uitgangspunt is voor hem het in de Wet Afbreking Zwangerschap neergelegde beginsel, dat het uitvoeren van abortussen en alles wat daaraan voorafgaat met de grootst mogelijke bescherming van de privacy van betrokkenen moet zijn omgeven. De mogelijkheid dat zich binnen de muren van abortusklinieken verborgen camera's bevinden is met dit beginsel

11. G.A.I. Schuijt, 'Reality tv, nieuwe kost voor de privacybescherming en het portretrecht', *NJB* 1996, 341-346; Pres. Rb. Amsterdam 11 maart 1996, *Mediaforum* 1996-4, B67-B68, ook elders in dit nummer.
12. Pres. Rb. Amsterdam 19 mei 1995, *Mediaforum* 1995-7/8, B96-B97 en *Informatierecht/AMI* 1995/10, 197 (kort); Hof Amsterdam 21 december 1995, *Mediaforum* 1996-2, B26-B28, ook elders in dit nummer.

in strijd. Daardoor zouden vrouwen kunnen worden afgeschrikt. Het zonder toestemming opnamen maken met gebruik van een verborgen camera in een abortuskliniek is daarom in beginsel onrechtmatig. Een uitzondering op dit beginsel is voor mr Orobio de Castro moeilijk denkbaar.
Omdat hij de vergelijking met de Essaïdi-zaak kennelijk ziet aankomen legt hij zelf het verschil uit: 'Het gaat hier immers niet om een door een particulier ontwikkelde en toegepaste dubieuze praktijk, maar om een op zichzelf niet omstreden medische behandeling, waarvan de toelaatbaarheid bij genoemde wet is geregeld en op de toepassing waarvan door middel van een vergunningstelsel en een verplichting tot het verstrekken van in de wet omschreven gegevens controle van overheidswege wordt toegepast'.

Commentaar

Het door de fungerend president impliciet aangegeven verschil met de Essaïdi-zaak overtuigt mij niet. Hij noemt pas thans de praktijk van Essaïdi dubieus. In zijn vonnis van een jaar geleden had hij het nog slechts over de publieke belangstelling die ervoor bestond. Medisch gezien is een abortusbehandeling inderdaad niet omstreden, maar de morele vraag naar de toelaatbaarheid ervan wel degelijk. Wat de kliniek van Essaïdi was voor Vrij Nederland (die er over schreef) en de TROS (die er met verborgen camera op afging), zijn de abortusklinieken – zowel het bestaan ervan als de praktijk – voor de EO: een misstand. De fungerend rechtbankpresident heeft erg veel vertrouwen in het vergunningstelsel en ander overheidstoezicht op de abortusklinieken, maar dat ontslaat de media – inclusief de EO – niet van haar taak de praktijk op misstanden te controleren. Dat de EO door sommige commentatoren actie-journalistiek wordt verweten doet hieraan niet af. Ook *vermeende* misstanden zijn uit oogpunt van *meningsuiting* misstanden.
Let wel, evenmin als kennelijk mr Orobio de Castro heb ik het op met de EO en haar actie tegen gelegaliseerde abortus. Maar een minderheid die die legalisering niet kon verhinderen, heeft het recht te onderzoeken of de in de wet gegeven voorwaarden worden nageleefd. Ook daarbij is het gebruik van de verborgen camera niet aan te merken als een benadering met open vizier en uit oogpunt van beginselen van fair play twijfelachtig. De vraag bij de beoordeling van de rechtmatigheid ervan dient echter te zijn of een enkele mededeling van de EO dat men zonder meer voor abortus kan behandeld worden om reden dat men op wintersport wil, zou worden geloofd zonder dat daar hardere bewijzen voor gegeven werden. Hier had dus het hierboven door mij geformuleerde criterium moeten worden toegepast door zich af te vragen of de EO langs andere wegen de *in haar ogen* bestaande misstand kon onthullen.
Ook vind ik dat de fungerend rechtbankpresident wat overtrokken de nadruk legt op de mogelijke angst bij vrouwen dat er wel eens een verborgen camera in een abortuskliniek aanwezig zou kunnen zijn en wat weinig oog heeft voor de door hem geconstateerde feiten dat in de EO-uitzending geen enkele patiënt in beeld zou worden gebracht en dat de in beeld gebrachte arts onherkenbaar zou worden gemaakt. In plaats van. ongeacht de desbetreffende uitzending, een haast algemeen verbod voor het gebruik van verborgen camera's in abortusklinieken uit te vaardigen, had de hierboven geformuleerde vraag moeten worden gesteld of de privacy van betrokkenen onnodig is aangetast.

Voorafgaand toezicht

Ik moet deze feiten overigens wel van de fungerend president aannemen, want hij verbood mij te zien wat hij zelf wel zag! Daarmee kom ik bij een eigenaardig fenomeen in deze affaire, namelijk dat de EO vóóraf aan de rechter heeft vertoond wat zij wilde gaan uitzenden. Ongetwijfeld deed de EO dat in het vertrouwen dat de president zou kunnen zien dat van niemand de privacy zou worden aangetast, maar het blijft merkwaardig in het licht van artikel 7 lid 2 van onze Grondwet: er is geen voorafgaand toezicht op de inhoud van een uitzending. Niemand kan een omroep daartoe dwingen. Achteraf kan door de rechter worden bepaald of een uitzending onrechtmatig was.

Slot

Terug bij het gebruik van een verborgen camera in de journalistiek. Het gebruik van een verborgen camera is in bepaalde gevallen en onder bepaalde voorwaarden – in een woning, een besloten lokaal – een misdrijf; in andere gevallen – in een winkel, café of eetgelegenheid – een overtreding. Onze wetgever heeft daarmee willen aangeven dat wij in onze persoonlijke levenssfeer beschermd dienen te worden tegen praktijken waardoor iedereen zich op elk moment onveilig zou moeten voelen. Dit alleen al betekent dat er een gewichtige reden moet zijn om van een verborgen camera gebruik te maken zonder met het recht in aanvaring te komen. Die gewichtige reden kan liggen in de ernst van de maatschappelijke misstand die men meent te moeten onthullen en de onmogelijkheid dat doel op andere wijze te bereiken. Dit dient dan nog te worden bezien in relatie tot de aard en mate van inbreuk die door het gebruik van een verborgen camera wordt gemaakt op de persoonlijke levenssfeer van degenen die erdoor geregistreerd worden. Een afzonderlijke overweging daarbij kan zijn of er voor de media die gebruik maken van de verborgen camera aanwijzingen waren voor de te onthullen misstand, waarvoor zij zonder de gebruikte methode van nieuwsgaring geen ander hard bewijs zouden kunnen aanvoeren.
De EO heeft hoger beroep ingesteld. Dus het Hof Amsterdam krijgt opnieuw gelegenheid zijn jurisprudentie op dit punt te verfijnen.